

LÜHIKROONIKA

4. märtsil oli Tallinnas hõimuklubi õhtu „Tatarstani udmurtide rituaalne nädal: neli kogukondlikku rituaali“. Tartu Ülikooli etnoloog Eva Toulouze võrdles oma 2017. aasta välitööde kogemust Eesti Rahva Muuseumi poolt 1993. aastal samasse, Varkled-Bödja külla korraldatud ekspeditsiooni tulemustega.

11. märtsil toimus Tartus Õpetatud Eesti Seltsi kõnekoosolek, kus Saara Liis Jõerand pidas ettekande „Ortograafiliste kõrvalekallete stilistilised funktsioonid eesti nüüdisluules“. Esineja andis ülevaate Eestis aastatel 2000–2023 ilmunud algupärastes luulekogudes leiduvatest ortograafilistest kõrvalekaltest ning tõi välja nende viis stilistilist funktsiooni: kuuluvuse markeerimine, autoristiili loomine, eri keelevariantidele viitamine, lugemisprotsessi juhtimine ja keelemängud.

12. märtsil korraldas Emakeele Selts eesti keele päeva Varssavis. Üles astusid Maarika Teral ja Raili Pool (TÜ, „Miks ja kuidas ma eesti keele selgeks õppisin? Motiveeritud õppijate vaade grammatika ja sõnavara omandamisele“), Annika Husar (TLÜ, „Eesnimed Eestis 21. sajandil“) ja Kristiina Praakli (TÜ, „Noortekeel Eestis: suuline kõne ja tähtkeel“).

13. märtsil toimus 2025. aasta keeletegude tänuüritus Eesti Kirjandusmuuseumis. Aasta keeletegude peaauphind läks jagamisele: eesti keele õppele pühendatud koolikorraldus Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses ja „Eesti vanema piiblitõlke sõnastik“ (uurimisrühm Kristiina Rossi juhtimisel, kuhu kuulusid Inge Käsi, Maeve Leivo, Ahti Lohk, Anu Pedaja-Ansen, Heiki Reila, Annika Viht). Rahvahääletuse võitis võrokeelne taskuhääling „Poodi man“.

13. märtsil Tartu Ülikoolis peetud emakeelepäeval kõneles Helen Hint eesti keele ja eesti keeles õppimisest ning õpetamisest tehisaru ajastul. Ta andis ülevaate sellest, mida praeguseks uurin-gute põhjal tehisaru eesti keele oskusest teada on ja kuidas see mõjutab õpilasi ja õpetajaid, üliõpilasi ja õppejõude. On oluline mõelda sellele, mis on hariduse eesmärgid ja kas tehisaru tulek on neid ees-märke muutnud.

13.–14. märtsil peeti Eesti Rahvusraamatukogus raamatuaasta lõpukonverents „Eesti raamat – kaua võib?“. Konve-rentsi fookuses oli raamatuaasta lugemis-uuring „Eestlane loeb 2025“ (ettekannet Marju Lauristinilt) kõrvuti soomlaste (Riie Heikkilä) ja lätlaste (Maija Treile) lugemisuuringutega. Ettekandeplokis „(Kirja)kultuuri ja loominguilise säili-tamine tehisaru ajastul“ esinesid Krister Kruusmaa, Hogle Pärna ja Sten Saluveer, eestikeelse humanitaarteaduse tulevikku kajastasid Eneken Laanese, Eret Talviste ja Liina Lukase ettekanded, eesti kirjandusest maailmas kõnelesid Kristjan Haljak, Berk Vaher ja Piret Noorhani. Marju Lauristin juhatas vestlusringi kirjandusest, haridu-sest ja kirjandusharidusest, kus osalesid Elo Viiding ja Jürgen Rooste ning güm-naasiumiõpilased. Vestlusringis „Noorte hääled kirjanduses“ osalesid Rasmus Politanov, Marie Ojamaa ja Heneliis Notton.

14. märtsil esines Arvo Pärdi keskkuses Arne Merilai loenguga „Luule – proosa – muusika. Liiv, Tammsaare ja Pärt“. Ta käsitles „kunst kunsti pärast“ ja „muusi-kast ennekõike“ põhimõtet eesti kirjandu-ses ja vaatles meie esimese modernistliku luuletaja Juhan Liivi helina-poeetikat ja modernisti A. H. Tammsaare eepilist süva-muusikat.

18. märtsil oli Tallinnas hõimuklubi õhtu „Jamali neenetsite filmiseeria: etno-graafilised välitööd videokaameraga“. Tartu Ülikooli etnoloog Liivo Niglas tutvustas oma 2025. aastal valminud 17 etnograafilisest filmist koosnevat Jamali neenetsite filmiseeriat, milles jälgitakse Lääne-Siberi Jamali poolsaare põhjapõtrade rändkarjakasvatusega tegelevate neenetsite igapäevaelu, töövõtteid ja rituaale.

19. märtsil Eesti Keele Instituudis toimunud kõnekoosolek „Nimede nimel“ oli pühendatud Peeter Pälli 65. sünnipäevale. Ettekannetega esinesid Peeter Päll („Eesti ja udmurdi kohanimed: ühist ja erinevat“), Evar Saar („Jalutuskäik kohanimeloome ja nimeprobleemide maastikul“) ning Külli Habicht („Peeter ja korraldatud keel“).

24. märtsil oli Eesti Rahva Muuseumis 2026. aasta Wiedemanni keeleauhinna laureaadile Anu Lambile pühendatud õhtu. Kuulata sai näitleja, pedagoogi ja tõlkija Anu Lambi spetsiaalselt selleks sündmuseks lindistatud ettekannet „Vaata Wiedemannist järele!“. Vastset laureaati tutvustas 2025. aastal Wiedemanni keeleauhinna pälvinud Tiit Hennoste.

27. märtsil peeti Tallinnas Emakeele Seltsi aastakoosolek. Akadeemilise ettekandega „Eesti kirjakeele juurtest raamatuaasta taustal“ esines Karl Pajusalu. Pärast 2025. aasta tegevus- ja revisjonikomisjoni aruannet valiti uueks keeletoimkonna vanemaks Maire Raadik. Seltsi auliikmeks valiti Kristiina Ross.

27. märtsil korraldas Underi ja Tuglase Kirjandusinstituut Tallinnas kirjanike majas Marie Underi õhtu „Ja nüüd lan- ges üks täht ja mu süda löi tuld“. Esinesid Marin Laak („Printsessi kirjavahetusest Ivaskitega: arhiivist raamatusse“), Jaan Undusk („Emalaev nimega Under“, teksti luges ette Janika Kronberg), Aija Sakova („Ivar Ivaski ja Marie Underi poeetiline kõnesõrestik“) ja Janika Kronberg („Ekslemistest labürindis“).

31. märtsil Eesti Rahva Muuseumis toimunud hõimuklubi õhtul pidas Bogáta Timár ettekande „Lapsepõlve unistus – Bernát Munkácsi esimene Udmurdi- maa päevik“. Ungari keeleteadlase Bernát Munkácsi esimene reis Vene impeeriumisse udmurtide juurde leidis aset 1885. aastal. Tema seal kirjutatud päevik avaldati alles 2008. aastal.